

ปัญหาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึง ผลของความต้องการทางปัญญา คุณภาพของสาร และความยากง่ายในการอ่านของลายมือ ต่อเจตคติต่อเรียงความ โดยศึกษาตามแนวรูปแบบความเป็นไปได้ของการขยายความในการโน้มน้าวใจ (The Elaboration Likelihood Model of Persuasion หรือ ELM) ของ Richard E. Petty และ John T. Cacioppo เพื่อศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาสูง และกลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาน้อย เมื่อได้รับสารที่มีคุณภาพ และมีความยากง่ายในการอ่านของลายมือแตกต่างกัน จะมีเจตคติต่อเรียงความแตกต่างกันหรือไม่ และแตกต่างกันอย่างไร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยถือว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย ทำให้เราเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนไทย มีวัฒนธรรมทางภาษาที่งดงาม ไพเราะ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พ่อขุนรามคำแหง ได้ทรงคิดประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นมาใช้ ในปี พ.ศ. 1828 นับตั้งแต่มีตัวอักษร ความเจริญก้าวหน้าก็เกิดขึ้น เพราะตัวอักษรเป็นเครื่องช่วยทำให้มนุษย์สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ ความคิด ตลอดจนวิชาการต่าง ๆ แล้วเก็บรักษาไว้เป็นมรดกตกทอด (ธงชัย หงษ์จร, 2528) จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ตัวอักษรนับว่าเป็นสัญลักษณ์ของภาษาที่สำคัญมาก ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ได้อัญเชิญมาดังต่อไปนี้ "อักษรไทยได้ช่วยพัฒนากิจการหนังสือของชาติให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา สมควรที่เราจะช่วยกันห่วงแหน และทะนุบำรุงรักษา ช่วยกันใช้ภาษาให้ถูกต้อง และใช้ด้วยความภาคภูมิใจยิ่ง" (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2527) ตั้งแต่ในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์เราได้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายและความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาเขียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ใช้เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือจากบุคคลหนึ่ง

ไปยังหลาย ๆ บุคคล ได้อย่างกว้างไกลและรวดเร็ว บุคคลที่มีความสามารถใช้ทักษะในการเขียนได้ดี ก็จะทำให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการทำงานในอาชีพที่ต้องอาศัยทักษะการเขียน เช่น นักข่าว นักเขียน ได้ด้วย เนื่องจากในการเขียนนั้น ผู้เขียนมีเวลาและโอกาสที่จะคิดทบทวน เรียบเรียง และถ่ายทอด ความคิดเห็น ความรู้ ความรู้สึก ทักษะที่ต้องการถ่ายทอด สื่อความหมายไปให้ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี (คณธัม วศินเกษม, 2520) ดังนั้นสิ่งจำเป็นที่จะต้องตระหนักในการเขียนก็คือ เนื้อเรื่องที่นำเสนอสำหรับที่จะเขียน และการใช้ภาษารวมไปถึงทักษะในการเขียนด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้เขียนที่ดีได้ (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2513)

ปัจจุบันนี้ในยุคที่สังคมมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่าย และรวดเร็วยิ่งขึ้น ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะมีการแลกเปลี่ยนวิทยาการหลายด้าน แล้วในที่สุดก็กระทบถึงการใช้อักษร (ไทยรัฐ, 2538) ไม่เฉพาะแต่ในภาษาพูดเท่านั้นที่เห็นกันอย่างชัดเจน ในภาษาเขียนก็เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ จะได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชน ในรูปของนิตยสารบางฉบับ หรือหนังสืออ่านเล่นที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ มีการบรรยายภาพโดยใช้ตัวอักษรที่เป็นลายมือเขียน ซึ่งเป็นตัวหนังสือที่เขียนด้วยลายมือหวัด หรือลายมือที่ค่อนข้างอ่านลำบาก ตัวอักษรไม่ชัดเจน ทำให้ต้องใช้สายตาในการเพ่งอ่านมาก นอกจากจะเสียสุขภาพตาแล้ว ยังทำให้เด็กเหล่านั้นได้รับอิทธิพลจากการเขียนตัวอักษรที่ไม่ถูกต้องไปใช้ในการเรียนด้วย

ในการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้น การเขียนก็เป็นทักษะอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญ นักเรียนย่อมมีเรื่องที่จะต้องเขียนเป็นประจำอยู่เสมอ ไม่ว่าจะในเรื่องการจดบันทึกความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการศึกษา การทำรายงาน หรือในการตอบข้อสอบ โดยเฉพาะข้อสอบแบบอัตนัย ซึ่งเป็นข้อสอบที่ครูเป็นผู้สร้างคำถามขึ้นมา แล้วให้นักเรียนเขียนตอบตามความรู้สึก ตามความคิดเห็นที่ได้เรียนมา โดยไม่มีข้อจำกัด ซึ่งในการตอบข้อสอบเช่นนี้ นักเรียนจะต้องประมวลความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ ถ่ายทอดไปยังครูอาจารย์ผู้อ่าน นักเรียนที่เขียนดี และได้ความชัดเจน อีกทั้งเขียนน่าอ่านจึงได้เปรียบนักเรียนซึ่งเขียนไม่เป็น (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2513) การฝึกทักษะในการเขียนสิ่งหนึ่งซึ่งมีความสำคัญก็คือลายมือ (Handwriting) การเขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย หรือลายมือที่อ่านยาก มีผลต่อการให้คะแนนของครูอาจารย์ผู้ตรวจข้อสอบ ดังเช่น Briggs (1980) ได้ทำการศึกษาในเรื่องอิทธิพลของลักษณะการเขียนลายมือที่มีผลต่อการให้คะแนนในการสอบ พบว่า

ที่อ่านยาก ซึ่งความแตกต่างระหว่างความยากง่ายในการอ่านของลายมือนี้ มีผลทำให้ผู้สอบคนนั้น สอบตกหรือสอบผ่านได้ และนอกจากนี้ยังมีบทความออกอากาศทางวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย กล่าวถึงความสำคัญของความยากง่ายในการอ่านลายมือว่า "ครูหลายคนอ่านลายมือของนักเรียนไม่ไหว ก็เหมือนอาหารที่อร่อยใส่จานสกปรก ๆ ก็กินไม่ลง อย่างเช่น เวลาที่นักเรียนเขียนตอบข้อสอบอัตนัย นักเรียนบางคนเขียนจนน้ำท่วมทั้งผักบุ้งโหลงเหลง ครูก็ยังอ่านลายมือไม่ออก ดังนั้นเวลาจะให้คะแนนก็ลำบากใจที่จะให้ ด้วยเหตุนี้ นักเรียนควรหัดเขียนลายมือให้อ่านง่าย ชัดเจน มีระเบียบในยามตอบข้อสอบ ซึ่งครูก็ตัดสินใจให้คะแนนมากกว่าคนที่ลายมืออ่านไม่ออก" (อ.ส.ม.ท., วิทยุ. 2537) และจากการศึกษาของ Hartog และ Rhodes, (1936) (อ้างถึงใน Briggs, 1980) พบว่าในบางครั้งลายมือที่อ่านยากอาจจะไม่มีคุณค่าใด ๆ เลยก็ได้ เนื่องจากทำให้ผู้อ่านรู้สึกหงุดหงิด และยิ่งไปกว่านั้นลายมือที่อ่านง่ายยังมีความสำคัญในการให้คะแนนสอบ ซึ่งมีผลจากการศึกษาวิจัยที่ศึกษาโดย Briggs (1970), Bull และ Steven (1979) (อ้างถึงใน Briggs, 1980) พบว่าความยากง่ายในการอ่านลายมือของนักเรียน มีอิทธิพลต่อการให้คะแนนของครู และจากการศึกษาของ Chase (1968), Briggs (1970) และ Soloff (1973) (อ้างถึงใน Markham, 1976) พบว่าครูฝึกสอนในโรงเรียนมัธยมให้คะแนนข้อสอบที่เขียนด้วยลายมือที่อ่านง่ายสูง โดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาข้อสอบเลย จากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าลักษณะของลายมือที่อ่านง่ายมีผลทำให้ได้คะแนนสูง ในขณะที่ลายมือที่อ่านยากอาจจะนำไปสู่การให้คะแนนต่ำ

นอกจากนี้ ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีความพึงพอใจ ที่จะตั้งใจอ่านข่าวสารที่ต้องใช้ความพยายามก็คือ ปัจจัยเรื่องความต้องการทางปัญญา มนุษย์เราทุกคนมีความแตกต่างกันไปหลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปร่างหน้าตาซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนที่สุด หรือในด้านความคิด ความอ่าน การมองโลกในแง่มุมมองต่าง ๆ แต่ละบุคคลก็จะมีสิ่งเหล่านี้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมรอบตัวเขา ซึ่งเป็นสิ่งช่วยปลูกฝังมาตั้งแต่ในวัยเด็ก รวมไปถึงความแตกต่างในเรื่องของความต้องการทางปัญญาอีกด้วย ความต้องการทางปัญญา (Need for cognition) หมายถึง แรงจูงใจในการทำและชอบทำกิจกรรมที่ต้องใช้ความพยายามทางปัญญา (Cacioppo and Petty, 1982) ซึ่งถือว่าเป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Cohen, Stotland and Wolfe, 1955) ที่ได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ในอดีต และสะสมมาเป็นระยะเวลายาวนานจนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล

ในชีวิตประจำวัน เราจะพบว่าบุคคลบางคนมีความสุข ความพึงพอใจ ในการทำงานที่ต้องใช้ความคิด และงานที่ท้าทายความสามารถ ซึ่งเราอาจจะเรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาสูง (High Need for cognition หรือ HNC) ในขณะที่บางคนพยายามหลีกเลี่ยงงานที่ต้องใช้สติปัญญา แต่จะมีความสุขในการทำงานที่ไม่ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์หาเหตุผลข้อเท็จจริง อาศัยแต่เพียงทักษะ ความชำนาญก็สามารถทำได้ บุคคลประเภทนี้เรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ (Low Need for cognition หรือ LNC)

นอกจากนี้ ตามแนวคิดของ ELM ยังได้กล่าวว่า บุคคลที่มีลักษณะแบบ HNC จะมีการเปลี่ยนเจตคติโดยใช้เส้นทางสายแกน หมายถึงว่า เมื่อบุคคลได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก เขาจะมีแรงจูงใจในการพิจารณาแยกแยะเหตุผล ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในสารนั้น มากกว่าการได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก ในขณะที่บุคคลที่มีลักษณะแบบ LNC จะมีการเปลี่ยนเจตคติโดยใช้เส้นทางสายเปลือก หมายถึงว่า เมื่อบุคคลได้รับสารใด ๆ ก็ตาม เขามักจะไม่ได้ใช้ความคิดพิจารณาถึงเหตุผล ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในสารนั้น แต่จะสนใจปัจจัยหรือสิ่งชี้แนะอื่น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของสารนั้นโดยตรง เช่น ความรู้สึก หรือความพึงพอใจของบุคคลนั้น เป็นต้น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าความต้องการทางปัญญา คุณภาพของสาร และความยากง่ายในการอ่านของลายมือ จะมีผลต่อเจตคติที่มีต่อเรียงความของกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ ดังนั้นจึงได้นำเรียงความที่มีคุณภาพสูงและเรียงความที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งเขียนด้วยลายมือที่อ่านยากและลายมือที่อ่านง่าย โดยเนื้อหาในเรียงความนั้นเปรียบเทียบเหมือนเส้นทางสายแกน ส่วนลักษณะความยากง่ายในการอ่านของลายมือที่ใช้เขียนเรียงความ เปรียบเหมือนเส้นทางสายเปลือก เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินคุณภาพของเรียงความ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายกันออกไป เช่น กลุ่มตัวอย่างที่เรียนในสายศิลปะหลักสูตรการสอนเน้นเชิงการใช้ทักษะความชำนาญ ส่วนในสายวิทยาศาสตร์หลักสูตรการสอนเน้นในเชิงคิดวิเคราะห์ หาเหตุผล นอกจากนี้แล้วนิสิตที่อยู่ในวัยนี้ ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่ชีวิตการทำงาน ต้องนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการประกอบอาชีพให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จึงย่อมน่าจะมีความตระหนักในการใช้ภาษาเขียน ให้เกิดความเชี่ยวชาญและมีความถูกต้อง ซึ่งจะทำให้การทำงานนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นการช่วยกันดำรงไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าทางภาษาสืบไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวรูปแบบความเป็นไปได้ของการขยายความในการโน้มน้าวใจ (The Elaboration Likelihood Model of Persuasion หรือ ELM) ของ ริชาร์ด เพตตี (Richard E. Petty) และ จอห์น คาซิออปโป (John T. Cacioppo) (1981, 1986) ที่ได้ร่วมกันพัฒนาขึ้นมา โดยมีพื้นฐานความเป็นมาจากความพยายามที่จะรวบรวมข้อค้นพบจากงานวิจัยในเรื่องการโน้มน้าวใจต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย พัฒนาขึ้นจนเป็นที่สามารถอธิบายได้ทั้งในส่วนที่สอดคล้องกันและในส่วนที่ขัดแย้งกัน ผลจากการรวบรวมข้อค้นพบต่างๆ ทำให้ได้ข้อสรุปว่าในการโน้มน้าวใจหรือเปลี่ยนเจตคติของบุคคลนั้น เราสามารถกระทำได้โดยใช้เส้นทางในการโน้มน้าวใจ 1 ใน 2 เส้นทาง ดังนี้ คือ

1. เส้นทางสายแกนในการโน้มน้าวใจ (Central route to persuasion) การเปลี่ยนเจตคติตามเส้นทางนี้ จะเกิดจากการที่บุคคลใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการคิดพิจารณาข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับอย่างระมัดระวัง เป็นการถุกกระตุ้นให้คิดเกี่ยวกับข้อโต้แย้งของสารนั้นจริง ๆ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติตามเส้นทางนี้ คือ ความเข้าใจ การเรียนรู้ ความจำ ธรรมชาติของบุคคลในการตอบสนองทางปัญญา และการเชื่อมโยงผสมผสานข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

2. เส้นทางสายเปลือกในการโน้มน้าวใจ (Peripheral route to persuasion) เป็นเส้นทางในการโน้มน้าวใจอีกเส้นทางหนึ่ง การเปลี่ยนเจตคติตามเส้นทางสายนี้ จะเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงกับสิ่งชี้แนะหรือสิ่งเร้าอื่น ๆ ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับประเด็นในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง หรือบุคคลอาจจะใช้กฎในการตัดสินใจอย่างง่าย ๆ ในการประเมินสาร การใช้การเชื่อมโยงกับสิ่งชี้แนะหรือการใช้กฎในการตัดสินใจอย่างง่ายนี้ จะทำให้บุคคลตัดสินใจปรับเปลี่ยนเจตคติของตนไป โดยปราศจากความคิดพิจารณาข้อโต้แย้งของสาร ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติตามเส้นทางสายนี้ ได้แก่ สิ่งชี้แนะในระดับพื้นฐานที่สุด เช่น ความหิว ความเจ็บปวด และสิ่งชี้แนะในระดับต่อมา เช่น ความเชี่ยวชาญ ความน่าเชื่อถือ ความน่าดึงดูดใจ และความมีอำนาจของแหล่ง เป็นต้น

ในการทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนเจตคตินั้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ บุคคลไม่ได้ใช้ความคิดพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนในทุก ๆ เรื่อง ที่ได้รับเข้ามาในชีวิตประจำวัน ใน

แต่ละเรื่องเราจะดูว่าจำเป็นต้องคิดมากหรือไม่ หรือคุ้มค่ากับเวลาและความคิดที่เราจะใช้ไปหรือไม่ และที่สำคัญ คือ เจตคติไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่มีการคิด บุคคลอาจจะยังคงเจตคติเดิมของตนไว้หลังจากที่ได้คิดพิจารณาถึงข้อดี-ข้อด้อยของสารที่ได้รับแล้วก็ได้ ดังนั้นในการที่จะโน้มน้าวใจหรือเปลี่ยนเจตคติของบุคคล จึงต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการขยายความสารด้วยว่าเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนดความเป็นไปได้ในการขยายความ นอกจากนี้ ยังต้องเน้นไปที่ผลที่ตามมา หลังจากการเปลี่ยนเจตคติที่เกิดจากการใช้ความคิด และที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ความคิดอีกด้วย

หลักการที่สำคัญของ ELM คือ การใช้วิธีการที่แตกต่างกัน ในการทำให้เกิดการโน้มน้าวใจที่ดีที่สุด ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้ในการขยายความว่ามีสูงหรือต่ำ ถ้ามีความเป็นไปได้สูง เส้นทางสายแกนจะมีประสิทธิภาพ แต่ถ้ามีความเป็นไปได้ต่ำ ควรเลือกใช้เส้นทางสายเปลือก

การเปลี่ยนเจตคติโดยทางสายแกน (Central route) ผลที่เกิดตามมามีลักษณะเด่น 4 ประการคือ

1. บุคคลระลึกถึงเจตคติได้ง่าย (Accessible)
2. เจตคติค่อนข้างคงทนและคงตัว (Persistent and stable)
3. ต้านทานการเปลี่ยนเจตคติในทิศทางตรงกันข้ามได้มาก
(Resistant to counter attitude change)
4. เป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเจตคติได้มาก
(Predictive of attitude-relevant behavior)
(Petty, Cacioppo, Strathamn and Priester, 1994)

ส่วนการเปลี่ยนเจตคติโดยทางสายเปลือก (Peripheral route) นั้น ผลที่เกิดตามมามีลักษณะตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนเจตคติโดยทางสายแกน คือ

1. บุคคลระลึกถึงเจตคติได้น้อย
2. เจตคติที่เกิดใหม่ไม่คงทนและไม่คงตัว
3. ต้านทานการเปลี่ยนเจตคติในทิศทางตรงกันข้ามได้น้อย
4. เป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเจตคติได้น้อย

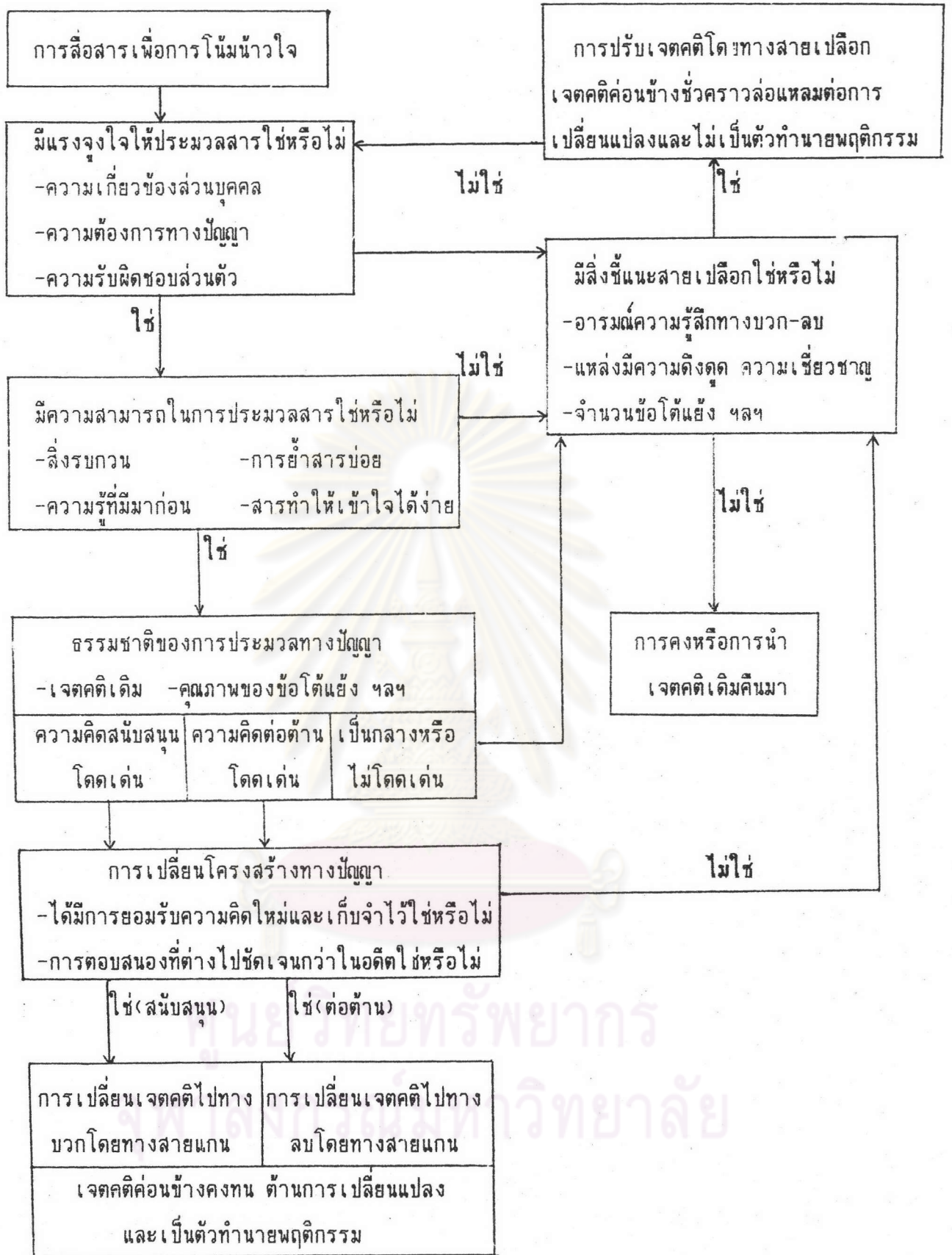
การขยายความ (elaboration)

การขยายความ หมายถึง ความมากน้อยในการคิดอย่างระมัดระวังเกี่ยวกับข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ การขยายความในบริบทของการโน้มน้าวใจเรื่องนั้น ๆ ซึ่ง ELM กำหนดให้การขยายความมีลักษณะเป็นความต่อเนื่อง (elaboration continuum) โดยที่จากปลายหนึ่ง คือ การที่บุคคลไม่ได้คิดอะไรเกี่ยวกับข้อโต้แย้งในสารนั้นเลย เรียกว่า ความเป็นไปได้ในการขยายความต่ำ ไปสู่อีกปลายหนึ่งคือการที่บุคคลได้ใช้ความคิดพิจารณาถึงข้อโต้แย้งทุก ๆ ข้อที่ได้รับ และเกิดการผสมผสานกันเป็นเจตคติของบุคคลนั้น ๆ เรียกว่า ความเป็นไปได้ในการขยายความสูง

ตัวกำหนดรูปแบบความเป็นไปได้

ELM เสนอว่า มีปัจจัยหลักอยู่ 2 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบความเป็นไปได้ในการขยายความ นั่นคือแรงจูงใจและความสามารถในการประมวลสาร จากรูปแบบที่นำเสนอ (ในภาพที่ 1) จะเริ่มต้นจากคำถามว่า บุคคลมีแรงจูงใจในการประมวลสารใช่หรือไม่ ในบางเรื่องเราอาจจะมีแรงจูงใจในการคิดสูง และในบางเรื่องก็อาจจะมีแรงจูงใจต่ำ หรือในเรื่องเดียวกัน บางครั้งก็อาจจะมีแรงจูงใจสูง บางครั้งก็ต่ำ มีตัวแปรอยู่หลายตัวแปรที่มีผลต่อแรงจูงใจของบุคคล เช่น บุคคลจะมีแรงจูงใจในการคิดสูงขึ้นเมื่อเรื่องนั้นมีความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลสูง (Petty and Cacioppo, 1979) หรือเมื่อถูกเตือนให้รู้ล่วงหน้าว่าจะต้องถูกซักถามในเรื่องนั้นๆ (Chaiken, 1980) หรือเมื่อข้อมูลที่ได้รับนั้นสอดคล้องกับเจตคติเดิมของตน (Petty and Cacioppo, 1979) แต่จะมีแรงจูงใจในความคิดต่ำลง เมื่อรู้ว่ามิบุคคลอื่นมีส่วนรับผิดชอบในการคิดนั้นด้วย (Petty, Harkin and William, 1980) นั่นคือ บุคคลจะมีแรงจูงใจในการวิเคราะห์สารเมื่อตนต้องรับผิดชอบแต่เพียงลำพัง มากกว่าเมื่อมีการกระจายความรับผิดชอบไปสู่ผู้อื่นด้วย ส่วนในเรื่องของความต้องการทางปัญญา พบว่า บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาสูง จะมีแรงจูงใจในการวิเคราะห์ข่าวสารที่ได้รับอย่างระมัดระวัง มากกว่าบุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาน้อย

การมีแรงจูงใจในความคิดอย่างเดียวนั้น ไม่เพียงพอต่อการที่บุคคลจะเปลี่ยนเจตคติไปโดยเส้นทางสายแกน บุคคลยังต้องมีความสามารถในการประมวลสารด้วย ดังนั้น คำถามที่ต้องพิจารณา คือ บุคคลมีความสามารถในการประมวลสารใช่หรือไม่ มีตัวแปรหลายตัวที่มีผลต่อความสามารถในการขยายความสาร เช่น การเสนอสารซ้ำในระดับปานกลาง และการมีความรู้ในเรื่องนั้นมาก ๆ จะช่วยให้บุคคลมีโอกาสคิดมากขึ้น (Petty and Cacioppo, 1979)

ภาพที่ 1 แสดงเส้นทางสายแกนและเส้นทางสายเลือกในการโน้มน้าวใจตามรูปแบบความเป็นไปได้ในการขยายความในการโน้มน้าวใจ (จาก Petty และ Cacioppo, 1986a และธีระพร อูวรรณไพ, 2535)

การเสนอสารด้วยการเขียนให้อ่าน จะทำให้เราใช้ความคิดได้มากกว่าการเสนอสารด้วยการให้รับฟัง (Chaiken and Eagly, 1976) แต่ถ้ามีสิ่งรบกวนในขณะที่รับฟังสาร ก็จะทำให้ใช้ความคิดได้น้อยลง (Petty, Wells and Brock, 1976) และการเสนอสารที่เข้าใจยากหรือสลับซับซ้อนมากเกินไป ก็จะทำให้ผู้รับสารคิดได้น้อยลง (Eagly, 1974) เป็นต้น

เมื่อบุคคลมีแรงจูงใจและความสามารถในการประมวลสาร ถือว่ามีความเป็นไปได้ในการขยายความสูง บุคคลจะใช้ความคิดพินิจวิเคราะห์ถึงข่าวสารข้อมูลที่ได้รับ พยายามทำความเข้าใจ และประเมินข้อดี-ข้อด้อย ที่แท้จริงของข้อโต้แย้งที่อยู่ในสาร นั่นคือบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเจตคติของตน โดยใช้เส้นทางสายแกนในการโน้มน้าวใจ หากกระทำได้สำเร็จ เจตคติจะเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างคงทน แต่หากบุคคลมีแรงจูงใจต่ำ หรือไม่มีความสามารถในการคิดแล้ว ซึ่งถือว่าความเป็นไปได้ในการขยายความต่ำ บุคคลนั้นจะไม่ได้คิดเกี่ยวกับข้อโต้แย้งที่มีอยู่ในสาร แต่จะไปพิจารณาถึงสิ่งอื่นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสารนั้นแทน เกิดความเชื่อมโยงและปรับเปลี่ยนเจตคติของตนไปในที่สุด นั่นคือบุคคลนั้นใช้เส้นทางสายเปลือกในการเปลี่ยนเจตคติของตน และเจตคติที่เปลี่ยนไปโดยใช้เส้นทางสายนี้ จะอยู่คงทนตราบเท่าที่สิ่งอื่นที่ใช้เชื่อมโยงนั้นยังคงอยู่อย่างเด่นชัดเท่านั้น นอกจากนี้บุคคลยังแตกต่างกันในความต้องการทางปัญญา คนที่ชอบและเพลิดเพลินกับการใช้ความคิด เจตคติของเขาจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อโต้แย้ง เขามักชอบทำงานที่ต้องใช้ความคิดหาเหตุผล ทำให้มีการแยกแยะคุณภาพของข้อโต้แย้งได้ นั่นคือการใช้เส้นทางสายแกนเป็นหลักในการโน้มน้าวใจ

คุณภาพของข้อโต้แย้ง (Argument quality)

ตาม ELM ข้อโต้แย้งเป็นเหมือนชิ้นข่าวสารที่มีอยู่ในการสื่อสาร ซึ่งบุคคลจะพิจารณาว่าเป็นข้อดีที่แท้จริงตามจุดยืนที่แต่ละคนยึดถืออยู่ เนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยเหตุผลที่ต่างกันจึงมีความแตกต่างกันในการกำหนดว่าข่าวสารชิ้นใด เป็นแกนกลางสำคัญของข้อดีของจุดยืนที่ตนยึดถืออยู่นั้น การประเมินว่าข่าวสารใดเป็นแกนกลาง จึงมีการผันแปรจากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่ง และจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง (Petty and Cacioppo, 1986a) ดังนั้นความแตกต่างของคุณภาพของข้อโต้แย้ง จึงไม่ได้อยู่ที่ข้อโต้แย้งหนึ่งๆ ดีกว่าหรือน่าเชื่อถือมากกว่าอีกข้อโต้แย้งหนึ่งเสมอไป แต่ขึ้นอยู่กับข้อโต้แย้งหนึ่งๆ นั้น มีเหตุผลหรือมีหลักฐานที่สอดคล้องกับเรื่องนั้นมาสนับสนุนหรือไม่ ข้อโต้แย้งที่มีเหตุผล มีหลักฐานหรือหลัก

หรือที่ อีระพร อูวรรณโณ, 2535 เรียกว่า ข้อโต้แย้งหนักแน่น) ตัวอย่างเช่น ทางโรงเรียนเห็นควรที่จะให้มีการสอนพิเศษขึ้น เพื่อนำเงินมาซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด ส่วนข้อโต้แย้งที่ไม่มีผลสัมฤทธิ์ ไม่มีหลักฐานมาอ้างอิง เรียกว่า ข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก (weak argument หรือที่ อีระพร อูวรรณโณ, 2535 เรียกว่า ข้อโต้แย้งด้อย) ตัวอย่างเช่น ทางโรงเรียนเห็นควรที่จะให้มีการสอนพิเศษขึ้น เพื่อนำเงินมาใช้ในการจัดหาซื้อต้นไม้และไม่ประดับ สำหรับปลูกรอบบริเวณโรงเรียน (Petty and Cacioppo, 1986a)

ELM เสนอว่า เมื่อความเป็นไปได้ในการขยายความสูง คุณภาพของข้อโต้แย้งจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลมากกว่าเมื่อความเป็นไปได้ในการขยายความต่ำ เช่น จากการวิจัยของ Petty และ Cacioppo (1979) พบว่า เมื่อบุคคลได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนักและเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลสูง จะเปลี่ยนเจตคติไปมากกว่าบุคคลที่ได้รับสารที่มีความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลต่ำ และจากงานวิจัยของ Petty, Harkins และ Williams (1980) พบว่าในการประเมินสาร เมื่อผู้รับสารต้องมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลสูง คุณภาพของข้อโต้แย้งจะมีผลต่อการประเมินสารมากกว่าเมื่อผู้รับสารมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลต่ำ กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลสูง ได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก จะประเมินสารในทางบวกสูงกว่า เมื่อผู้รับสารมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลต่ำ แต่จะประเมินสารในทางบวกต่ำกว่าเมื่อได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก เป็นต้น

นอกจากนี้การเพิ่มจำนวนข้อโต้แย้ง จะนำไปสู่การโน้มน้าวใจโดยใช้เส้นทางสายแกน เมื่อบุคคลมีความตระหนักถึงลักษณะของข้อโต้แย้งนั้น แต่อาจกลายเป็นเรื่องอ้างอิงอย่างง่าย (ข้อโต้แย้งยิ่งมากก็ยิ่งดี) หรือใช้เส้นทางสายเปลือกในการโน้มน้าวใจ โดยไม่ผ่านการคิดวิเคราะห์ก็ได้ และจำนวนของข้อโต้แย้งยังมีผลต่อความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลทั้งต่ำและสูง แต่ผลกระทบนั้นจะแตกต่างกัน ภายใต้สถานการณ์ที่ความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลสูง ข้อโต้แย้งที่เพิ่มเข้ามาจะถูกประเมินอย่างระมัดระวัง และนำไปสู่การเพิ่มการโน้มน้าวใจก็ต่อเมื่อข้อโต้แย้งนั้นมีน้ำหนัก แต่จะลดการโน้มน้าวใจเมื่อข้อโต้แย้งนั้นไม่มีน้ำหนัก ส่วนในสถานการณ์ที่ความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลต่ำการเพิ่มจำนวนข้อโต้แย้งจะเป็นเหมือนสิ่งขี้แนะนำอย่างง่าย ซึ่งสามารถจะนำไปสู่การเพิ่มการโน้มน้าวใจได้โดยไม่ต้องพิจารณาถึงคุณภาพของข้อโต้แย้ง

สิ่งชี้แนะสายเปลือก (Peripheral cue)

สิ่งชี้แนะสายเปลือก หมายถึง สิ่งเร้าในบริบทของการโน้มน้าวใจที่มีผลต่อเจตคติของบุคคลโดยปราศจากความจำเป็นในการประมวลข้อโต้แย้งของสาร อาทิ อารมณ์ความรู้สึกทางบวก ลบ จำนวนข้อโต้แย้ง เป็นต้น สิ่งเร้าบางอย่างอาจมีอิทธิพลต่อเจตคติ โดยการไปกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกพื้นฐานของบุคคลให้สัมพันธ์กับที่หมายของเจตคติ. หรืออาจเป็นการชักนำไปสู่การใช้กฎการตัดสินใจหรือการอ้างอิงอย่างง่ายดาย การเปลี่ยนเจตคติอาจเป็นผลมาจากการประมวลสารเป็นหลัก หรือจากการใช้สิ่งชี้แนะอย่างง่ายเป็นหลักก็ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นขาดความสามารถในกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่หมายความว่าในบางสถานการณ์ (ความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลต่ำ) สิ่งชี้แนะจะเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนเจตคติ แต่ในบางสถานการณ์ (ความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลสูง) การประมวลสารจะเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนเจตคติ

ELM เสนอว่า เมื่อแรงจูงใจหรือความสามารถในการประมวลสาร ของบุคคลลดลง หรือ เมื่อความเป็นไปได้ในการขยายความต่ำ สิ่งชี้แนะสายเปลือกจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลมากกว่า เมื่อความเป็นไปได้ในการขยายความสูง เช่น จากงานวิจัยของ Petty, Cacioppo และ Goldman (1981) ซึ่งศึกษาเรื่องความเชื่อขวัญของแหล่ง ในฐานะเป็นตัวแปรสิ่งชี้แนะสายเปลือกกับคุณภาพของข้อโต้แย้ง พบว่า ในกรณีที่ได้รับสารได้รับสารที่มีความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลสูง คุณภาพของข้อโต้แย้งจะมีอิทธิพลต่อเจตคติ มากกว่าความเชื่อขวัญของแหล่ง แต่ในกรณีผู้ที่ได้รับสารที่มีความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลต่ำ ความเชื่อขวัญของแหล่งจะมีอิทธิพลต่อเจตคติมากกว่าคุณภาพของข้อโต้แย้ง กล่าวคือไม่ว่าคุณภาพของข้อโต้แย้งจะมีน้ำหนักหรือไม่ก็ตาม แหล่งที่มีความเชื่อขวัญสูงจะทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนเจตคติไปมากกว่าแหล่งที่มีความเชื่อขวัญต่ำ ในการเปรียบเทียบผลกระทบของสิ่งชี้แนะจากสารกับการประมวลสาร ภายใต้งैอนไขความเกี่ยวข้องส่วนบุคคล เมื่อความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลสูง เจตคติของบุคคลจะถูกกระทบโดยข้อโต้แย้งของสารเท่านั้น จำนวนของข้อโต้แย้งจะไม่มีผล แต่เมื่อความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลต่ำ การเพิ่มจำนวนของข้อโต้แย้งโดยไม่สนใจว่าจะเป็นข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก หรือข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก จะมีผลกระทบต่อเจตคติของบุคคล และเมื่อความเกี่ยวข้องส่วนบุคคลสูง การเพิ่มจำนวนข้อโต้แย้งจะเพิ่มความเห็นสอดคล้อง ก็ต่อเมื่อเป็นข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก แต่จะลดความเห็นสอดคล้องลงเมื่อเป็นข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก

ภายใต้สถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลสูง บุคคลจะแสดงให้เห็นว่าได้ใช้ความพยายามทางปัญญาในการคิดและประเมินสาร เจตคติของเขาเป็นผลมาจากการประมวลข่าวสาร (เส้นทางสายแกน) ส่วนในสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลต่ำ เจตคติจะถูกกำหนดโดยสิ่งชี้แนะความเป็นผู้เชี่ยวชาญของแหล่งอย่างเด่นชัด โดยคุณภาพของข้อโต้แย้งจะไม่มีผลต่อเจตคติของบุคคลเลย (เส้นทางสายเปลือก)

ความต้องการทางปัญญากับความเป็นไปได้ในการขยายความเพื่อการโน้มน้าวใจ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า มีปัจจัยทางสถานการณ์อยู่หลายปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นไปได้ในการขยายความสาร เช่น ความรับผิดชอบส่วนบุคคล ความเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคล หรือการมีสิ่งรบกวนขณะได้รับสาร เป็นต้น ELM เสนอว่า ยังมีปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสำคัญต่อความเป็นไปได้ต่อการขยายความสาร โดยเป็นปัจจัยด้านแรงจูงใจที่คอยผลักดันและชี้แนะการประมวลสารของแต่ละบุคคล นั่นคือ ความต้องการทางปัญญา

ความต้องการทางปัญญา (need for cognition)

แต่เดิมเริ่มแรก Cohen, Stotland และ Wolfe (1955: 291-294) ได้ให้ความหมายของ "ความต้องการทางปัญญา" ไว้ว่า เป็นความต้องการที่จะจัดสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องให้เป็นแบบแผนที่มีความหมายและมีบูรณาการ และเป็นความต้องการที่จะทำความเข้าใจและทำให้โลกแห่งประสบการณ์มีเหตุผล ซึ่ง "การทำให้มีความหมาย" และ "การมีบูรณาการ" นั้นหมายถึงการผันแปรตามประสบการณ์ของบุคคลในอดีต และความสามารถในการรวบรวมประสบการณ์นั้น ๆ เข้าด้วยกัน

ตามแนวความคิดของ Cohen และคณะ (1955) การเกิดความไม่เข้าใจหรือหาเหตุผลอธิบายเรื่องราวบางอย่างไม่ได้ จะทำให้บุคคลเกิดความเครียดและคับข้องใจขึ้น ซึ่งผลจากความเครียดนี้ จะทำให้บุคคลเกิดความพยายามในการจัดแบบแผน และทำความเข้าใจในเรื่องรานั้น ๆ เพิ่มขึ้น บุคคลแต่ละคนจึงพัฒนาความต้องการทางปัญญาขึ้นมา เพราะเขาพบว่า การที่สามารถทำให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างนั้น ทำให้เขาไม่เกิดความเครียดและยังทำให้ความต้องการด้านอื่น ๆ ได้รับความพึงพอใจหรือได้รับการตอบสนองไปด้วย ดังนั้น ความต้องการทางปัญญาจึงขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล จะผันแปรตามผลลัพธ์และระดับของผลลัพธ์จากการพยายามทำความเข้าใจและหาเหตุผลในข่าวสารต่าง ๆ บุคคลบางคนอาจไม่มีความต้องการมากนัก เพราะผลลัพธ์จากการทำความเข้าใจหรือไม่นั้นมีผลกระทบต่อเขาเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ

จะพบกับสถานการณ์ที่กำกวม ซึ่งไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจนอีกด้วย

ในขณะที่แนวความคิดของ Cohen มุ่งเน้นไปที่การพยายามลดความเครียด Cacioppo และ Petty (1982) ได้เสนอแนวความคิดที่แตกต่างออกไป แต่ยังคงเรียกว่า ความต้องการทางปัญญาเช่นเดียวกับ Cohen โดยที่ Cacioppo และ Petty ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง "แรงจูงใจในการทำและชอบทำกิจกรรมที่ต้องใช้ความพยายามทางปัญญา" ซึ่งบุคคลแต่ละคนจะมีระดับของความต้องการทางปัญญาแตกต่างกันออกไป ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความสุขกับการใช้ความคิด เมื่อเทียบกับผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งที่เกิดจากผลของการได้ใช้ความพยายามในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้กระทำซ้ำ ๆ และสะสมมาเป็นระยะเวลายาวนานจนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล

การสร้างและพัฒนามาตรวัดความต้องการทางปัญญา

Cacioppo และ Petty (1982: 116-131) เสนอว่า ความต้องการทางปัญญาเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของบุคคลซึ่งสามารถวัดได้ จึงได้ร่วมกันพัฒนามาตรวัดความต้องการทางปัญญาขึ้น โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 การศึกษาย่อยดังนี้คือ

การศึกษาที่ 1

Cacioppo และ Petty ได้สร้างมาตรวัดความต้องการทางปัญญาขึ้น เพื่อใช้วัดความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีความชอบและเพลิดเพลินกับการใช้ความคิด กับบุคคลที่ไม่มี โดยประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 45 ข้อ เป็นข้อความทางบวกต่อความต้องการทางปัญญา 20 ข้อ และเป็นข้อความทางลบต่อความต้องการทางปัญญา 25 ข้อ นำมาตรที่สร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่คาดว่าจะมีความต้องการทางปัญญาสูง (นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยไอโอวา) จำนวน 43 คน และกลุ่มที่คาดว่าจะมีความต้องการทางปัญญาดำ (คนงานในเขตชุมชน) จำนวน 53 คน และนำไปวิเคราะห์ข้อกระทง โดยคัดเฉพาะข้อกระทงที่สามารถแยกกลุ่มที่มีความต้องการทางปัญญาสูงกับกลุ่มที่มีความต้องการทางปัญญาดำ ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ตั้งไว้ คือ $p < .10$ พบว่า มีข้อกระทงจำนวน 34 ข้อ ที่มีประสิทธิภาพในการจำแนกกลุ่มคนดังกล่าว เมื่อวิเคราะห์โดยการรวมคะแนนจากข้อกระทงที่คัดเลือกมา 34 ข้อแล้ว พบว่าคะแนนรวมโดยเฉลี่ยของกลุ่มที่มีความต้องการทางปัญญาสูง สูงกว่าของกลุ่มที่มีความต้องการทางปัญญาดำอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$)

คุณภาพของมาตร Cacioppo และ Petty ได้หาความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal consistency) พบว่า แต่ละข้อกระทงที่คัดเลือกมานั้น มีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมของข้อกระทงอื่น ๆ ของมาตรสูงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) และค่าสหสัมพันธ์แบบแบ่งครึ่งของเลปิสร์แมนบราวน์ มีค่าเท่ากับ .887 ($p < .0001$) เมื่อนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบพบว่า มีเพียงองค์ประกอบเดียวที่เด่นชัดที่สุด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่แทนการรายงานของบุคคลที่มีความเพลิดเพลินกับการใช้ความพยายามทางปัญญา

การศึกษาที่ 2

Cacioppo และ Petty นำมาตรวัดมาวิเคราะห์องค์ประกอบใหม่อีกครั้ง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีความเป็นเอกพันธ์ มากกว่าในการศึกษาครั้งที่ 1 คือ เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมิสซูรี จำนวน 400 คน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า มีเพียงองค์ประกอบเดียวที่เด่นชัดที่สุด เช่นเดียวกับที่ได้ในการศึกษาที่ 1 และค่าสหสัมพันธ์ของน้ำหนักองค์ประกอบระหว่างการการศึกษาที่ 1 และการศึกษาที่ 2 นั้นสูงอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .76, p < .001$) เมื่อนำมาหาความตรงจำแนกความต้องการทางปัญญา มีความสัมพันธ์กับรูปแบบของปัญญา (cognitive style) เพียงเล็กน้อย แต่มีนัยสำคัญ ($r = .19, p < .001$) และการหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบวัดความวิตกกังวลของ Sarason (1972) (อ้างถึงใน Cacioppo และ Petty, 1982) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญ ($r = .02$)

การศึกษาที่ 3

เป็นการนำมาตรวัดความต้องการทางปัญญา มาหาความตรงสอดคล้องและความตรงจำแนกกับมาตรวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้คือ

1. มาตรวัดความต้องการทางปัญญาสัมพันธ์กับคะแนนสอบ ACT (American College Testing Program Exam) อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .39, p < .01$)
2. มาตรวัดความต้องการทางปัญญาไม่สัมพันธ์กับ มาตรวัดการกระทำตนให้เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม ของ Crowne และ Marlowe (1964) ($r = .08$)
3. มาตรวัดความต้องการทางปัญญาไม่มีความสัมพันธ์ทางลบเล็กน้อย แต่มีนัยสำคัญกับมาตรวัดระบบความเชื่อแบบ เปิด-ปิด (Dogmatism) ของ Troidahl และ Powell (1965) ($r = -.27, p < .05$)

การศึกษาที่ 4

เป็นการหาความตรงตามทำนายของมาตร Cacioppo และ Petty ได้ทำการทดลอง โดยให้ผู้ร่วมการทดลองทำงานที่ง่าย ซึ่งแบ่งเป็นงานที่ง่ายกับงานที่ซับซ้อน แล้ววัดเจตคติของผู้ร่วมการทดลองที่มีต่องาน และวัดความต้องการทางปัญญาด้วย ผลการทดลองพบว่า โดยทั่วไปแล้ว ผู้ร่วมการทดลองไม่ชอบงานที่ทำนั้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงกับผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาน้อย พบว่า ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงมีแนวโน้มที่จะชอบงานที่ลึบซับซ้อนมากกว่างานที่ง่าย ในขณะที่ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาน้อยมีแนวโน้มที่จะชอบงานที่ง่ายมากกว่า นอกจากนี้ยังพบว่ามาตรวัดความต้องการทางปัญญา มีความสัมพันธ์ทางลบกับมาตรวัดระบบความเชื่อแบบ เปิด-ปิด อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับใน การศึกษาที่ 3 แต่ความสัมพันธ์กับมาตรวัดการกระทำตนให้เป็นที่พึงปรารถนาของสังคมนั้น พบว่า มีนัยสำคัญ ($r = .21, p < .05$) ซึ่ง Cacioppo และ Petty ได้อธิบายไว้ว่า อาจมีความแตกต่างในความเป็นนิรนามในการตอบของผู้ร่วมการทดลองระหว่างการการศึกษาที่ 3 และ การศึกษาที่ 4 แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นก็ยังมีเพียงเล็กน้อย กล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรวัดความต้องการทางปัญญาที่ Cacioppo และ Petty พัฒนาขึ้นนั้น เป็นมาตรที่สามารถใช้วัดแนวโน้มของบุคคล ในการทำและชอบทำกิจกรรมที่ต้องการใช้ความพยายามทางปัญญาได้จริง และมีประสิทธิภาพสูง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลังจากที่ Cacioppo และ Petty ได้พัฒนามาตรวัดความต้องการทางปัญญาขึ้นในปี 1982 ซึ่งจัดว่าเป็นมาตรที่สามารถใช้วัดแนวโน้มของบุคคลในการทำและชอบทำกิจกรรมที่ต้องการใช้ความพยายามทางปัญญาได้จริงและมีประสิทธิภาพค่อนข้างสูง จึงทำให้ในปีต่อ ๆ มา มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ โดยการนำมาตรวัดไปใช้ตามรูปแบบความเป็นไปได้ของการขยายความในการใ้มน้ำใจ

ELM เสนอว่า คุณภาพของข้อโต้แย้งจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงมากกว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาน้อย การได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก น่าจะทำให้ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง ขยายความสารมากกว่าการได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก

Cacioppo, Petty และ Morris (1983: 805-818) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการต้องการทางปัญญากับกระบวนการวางแผน จัดกระทำและกลั่นกรองอย่างใช้ปัญญา

ต่อข้อโต้แย้งที่อยู่ในสารเพื่อการโน้มน้าวใจ พบว่า ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงจะใช้ความคิดพิจารณาแยกแยะข้อโต้แย้งที่ได้รับ และจำข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับประเด็นได้มากกว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ และยังรายงานว่าได้ใช้ความพยายามในการคิดมากกว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำอีกด้วย การได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก ทำให้ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงมีเจตคติไปในทางบวกมากกว่า เมื่อได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก แต่ในกลุ่มผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ การได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนักหรือไม่มีน้ำหนักนั้น มีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยที่ได้สนับสนุนแนวความคิดข้างต้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Heppner, Reeder และ Larson (1983: 537-545) ซึ่งพบว่า ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงได้คะแนนการแก้ปัญหาสูงกว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ และยังรายงานว่ามีผลผลิตเพิ่มขึ้นในการใช้กิจกรรมทางปัญญามากกว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำอีกด้วย

Cacioppo, Petty, Kao และ Rodriguez (1986: 1032-1043) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการทางปัญญากับการทำนายพฤติกรรม ซึ่ง ELM เสนอไว้ว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มักจะมีการเปลี่ยนเจตคติไปโดยใช้เส้นทางสายแกน ในขณะที่ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ มักจะมีการเปลี่ยนเจตคติไปโดยใช้เส้นทางสายเปลือก ดังนั้นเจตคติของผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง จึงน่าจะทำนายพฤติกรรมได้ดีกว่าเจตคติของผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ ผลการวิจัยพบว่า สารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนักถูกประเมินในทางบวกมากกว่าสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก และผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงใช้ความคิดพิจารณาและประเมินสารอย่างพินิจพิเคราะห์มากกว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ การวัดเจตคติภายหลังการสื่อสาร พบว่า ผู้รับสารมีเจตคติทางบวกต่อสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก มากกว่าสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก และผลนี้เกิดขึ้นมากกับผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูงเท่านั้น ในด้านการทำนายพฤติกรรม พบว่า ในหมู่ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง เจตคติกับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันสูงกว่าในหมู่ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความยากง่ายในการอ่านของลายมือนั้น ในประเทศไทย พบว่ายังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยไว้โดยตรง ส่วนในต่างประเทศได้มีผู้ทำวิจัยไว้ดังนี้ คือ

Markham (1976) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลคุณภาพของลายมือที่มีต่อครูในการประเมินงานเขียน โดยเป็นการให้คะแนนคุณภาพด้านเนื้อหาและลักษณะของลายมือแบบต่าง ๆ ในงานเขียนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 45 คน และนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 36 คน ซึ่งไม่มีความแตกต่างใน

ด้านอายุ ประสบการณ์ ระยะเวลาในการสอน และคุณวุฒิของกลุ่มตัวอย่าง ที่จะมีผลกระทบต่อ การให้คะแนนเรียงความ จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของลายมือมีอิทธิพลต่อการให้คะแนน ข้อสอบที่ เขียนด้วยลายมือที่อ่านง่ายได้รับคะแนนสูงกว่าข้อสอบที่เขียนด้วยลายมือที่อ่านยาก โดยไม่มีการ คำนึงถึงคุณภาพของเนื้อหาเลย

ต่อมา Briggs (1980) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของลักษณะการเขียนลายมือที่มีผลต่อการให้ คะแนนในการสอบ พบผลที่ต่างไปจากข้อค้นพบของ Markham (1976) คือ พบว่ามีความแตกต่าง ของการให้คะแนนในการสอบของครู โดยที่พิจารณาจากเนื้อหาของเรียงความ ถึงร้อยละ 99 และพิจารณาจากลักษณะความยากง่ายในการอ่านของลายมือ ร้อยละ 95 แต่อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยนี้ เขาพบว่า เรียงความที่เขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย สามารถดึงดูดความสนใจได้ มากกว่าลายมือที่อ่านยาก ซึ่งความแตกต่างระหว่างลักษณะการเขียนด้วยลายมือที่อ่านยาก และลายมือที่อ่านง่ายนี้ มีผลทำให้ผู้สอบนั้นสอบตกหรือสอบผ่านได้

จากการศึกษาทฤษฎีรูปแบบความเป็นไปได้ของการขยายความในการโน้มน้าวใจ และ ทบทวนงานวิจัยในต่างประเทศ ดังที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจนำมา ศึกษา กล่าวคือ

จากทฤษฎี ELM พบว่า บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาสูง จะมีแรงจูงใจในการพินิจ พิจารณาสารที่ได้รับอย่างระมัดระวัง และเป็นผู้ชอบทำงานที่มีความยากซับซ้อน เขาจะพิจารณา ถึงข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก และข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก เจตคติของเขาจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อโต้แย้ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยเส้นทางสายแกน โดยไม่สนใจเส้นทางสายเปลือก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาว่า บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาสูง เขาจะเน้นการพิจารณา ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับโดยใช้เส้นทางสายแกน จริงหรือไม่ จึงได้ตั้งสมมติฐานข้อที่ 1 ว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มีเจตคติต่อเรียงความไม่แตกต่างกัน ในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านง่าย กับเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูงและ ลายมืออ่านยาก

นอกจากนี้ ทฤษฎี ELM ได้เสนอว่า ในหมู่ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง การได้รับ สารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก จะทำให้เขามีแรงจูงใจในการประมวลสาร และเพิ่มพูนการขยาย ความมากกว่าการได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก และบุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาสูง

จะมีความพยายามในการพิจารณาตัดสิน ข้อมูลที่ได้รับโดยใช้ความคิด ใช้เหตุผลและหลักฐานที่น่าเชื่อถือ มากกว่าที่จะตัดสินข้อมูลที่ได้รับแต่เพียงพิจารณาลักษณะภายนอก ซึ่งก็คือ ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง ย่อมจะมองเห็นความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก และข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก ได้มากกว่าผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ เขาจะใช้ความคิดพิจารณาถึงข้อโต้แย้งที่มีอยู่ในสารนั้น มากกว่าที่จะให้ความสนใจแต่เพียงลักษณะความน่าอ่านของลายมือเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานข้อที่ 2 ว่า

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มีเจตคติต่อเรียงความ ในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านยาก สูงกว่าในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านง่าย

ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มักจะเป็นคนชอบทำงานที่ต้องใช้ความพยายามทางปัญญา มีแรงจูงใจในการวิเคราะห์สารอย่างระมัดระวัง ชอบทำงานที่ต้องใช้ความคิด เขาจะพิจารณาถึงข้อโต้แย้งที่มีอยู่ในสารนั้น แต่จะไม่สนใจลักษณะของลายมือที่เห็นแต่เพียงภายนอกเท่านั้น นั่นคือ ข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนักเหมือนกัน แม้ลักษณะของลายมือจะอ่านยากหรืออ่านง่าย ก็จะไม่ส่งผลต่อเจตคติที่มีต่อเรียงความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยต้องการจะศึกษาว่าเป็นดังนี้จริงหรือไม่ จึงได้ตั้งสมมติฐานในข้อที่ 3 ว่า

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มีเจตคติต่อเรียงความไม่แตกต่างกัน ในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำและลายมืออ่านง่าย กับเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านยาก

จากการศึกษาเรื่องความต้องการทางปัญญา พบว่า บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาดำ มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยเส้นทางสายเปลือก และนอกจากนี้แล้ว การได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนักหรือข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก ไม่น่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติให้แตกต่างกันมากนัก (Cacioppo, Petty, and Kao, 1984) ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาดำ เมื่อได้รับสารที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก และสารที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนักแตกต่างกัน แต่ได้รับสิ่งชี้แนะเส้นทางสายเปลือก คือ ลายมืออ่านง่ายเหมือนกัน จะมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ โดยพิจารณาเฉพาะเส้นทางสายเปลือก คือ ลายมืออ่านง่ายจริงหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในข้อที่ 4 ว่า

4. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาดำ มีเจตคติต่อเรียงความไม่แตกต่างกัน

ในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านง่าย กับเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านง่าย

ผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ มักจะเป็นคนไม่ชอบทำงานที่ต้องใช้ความพยายามทางปัญญา ขาดแรงจูงใจในการวิเคราะห์สารอย่างระมัดระวัง เขาจะไม่พิจารณาถึงข้อโต้แย้งที่มีอยู่ในสารนั้น แต่จะสนใจลักษณะของลายมือที่เห็นแต่เพียงภายนอกเท่านั้น นั่นคือ ข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนักเหมือนกัน แต่มีลักษณะของลายมือที่อ่านยากและอ่านง่ายแตกต่างกัน จะมีผลทำให้เจตคติที่มีต่อเรียงความนั้นแตกต่างกันด้วย ดังนั้นผู้วิจัยต้องการจะศึกษาว่า เป็นดังนี้จริงหรือไม่ จึงได้ตั้งสมมติฐานในข้อที่ 5 ว่า

5. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ มีเจตคติต่อเรียงความในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านง่าย สูงกว่าในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูง และลายมืออ่านยาก

ตามแนว ELM กล่าวว่า ในการเปลี่ยนเจตคติตามเส้นทางสายเปลือกนั้น จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจในการประมวลสารต่ำ หรือตัดสินใจที่ได้รับโดยใช้สิ่งชี้แนะอย่างง่าย ในที่นี้คือ ลักษณะความยากง่ายในการอ่านของลายมือที่เห็นแต่เพียงภายนอกเท่านั้น ซึ่งลายมือที่อ่านง่ายจะเป็นเหมือนสิ่งชี้แนะทางบวก ทำให้บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ มีการปรับเปลี่ยนเจตคติไป โดยใช้เส้นทางสายเปลือก ดังนั้นผู้วิจัยต้องการจะศึกษา ว่า เป็นดังนี้จริงหรือไม่ จึงได้ตั้งสมมติฐานในข้อที่ 6 ว่า

6. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ มีเจตคติต่อเรียงความในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำและลายมืออ่านง่าย สูงกว่าในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านยาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงผลของความต้องการทางปัญญา คุณภาพของสาร และความยากง่ายในการอ่านของลายมือ ต่อเจตคติต่อเรียงความ
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อเรียงความของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างกลุ่มที่มีความต้องการทางปัญญาสูง และกลุ่มที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ ต่อการรับสารที่มีลักษณะต่างกันในด้านคุณภาพของสาร และความยากง่ายในการอ่านของลายมือ

สมมติฐานของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มีเจตคติต่อเรียงความไม่แตกต่างกัน ในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านง่าย กับเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูง และลายมืออ่านยาก

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มีเจตคติต่อเรียงความในเงื่อนไขที่ เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านยาก สูงกว่าในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านง่าย

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาสูง มีเจตคติต่อเรียงความไม่แตกต่างกัน ในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำและลายมืออ่านง่าย กับเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านยาก

4. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ มีเจตคติต่อเรียงความไม่แตกต่างกัน ในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านง่าย กับเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านง่าย

5. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ มีเจตคติต่อเรียงความในเงื่อนไขที่ เรียงความมีคุณภาพสูงและลายมืออ่านง่าย สูงกว่าในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพสูง และลายมืออ่านยาก

6. กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ มีเจตคติต่อเรียงความในเงื่อนไขที่ เรียงความมีคุณภาพต่ำและลายมืออ่านง่าย สูงกว่าในเงื่อนไขที่เรียงความมีคุณภาพต่ำ และลายมืออ่านยาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ผลของความต้องการทางปัญญา คุณภาพของสาร และความยากง่ายในการอ่านของลายมือ ต่อเจตคติต่อเรียงความ ของนิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาของคณะครุศาสตร์ เช่น วิชามนุษยสัมพันธ์ วิชาการออกแบบ ภายใน วิชาเทคนิคและทักษะเกมมุลฐาน วิชาการจัดผลศึกษา และวิชาการศึกษาชุมชน

2. การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงทดลองโดยศึกษาตามแนวรูปแบบความเป็นไปได้ของ การขยายความในการโน้มน้าวใจ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 มาตรวัดความต้องการทางปัญญา (Need for cognition scale) ซึ่ง นวนร คงเจริญ และ วิม คุชยากร สร้างขึ้นตามแนวของ Cacioppo และ Petty (1982)

3.2 มาตรวัดเจตคติต่อเรียงความ เป็นมาตรที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ความต้องการทางปัญญา จอห์น คาซิออปโป และ ริชาร์ด เพตตี (1982) ให้คำจำกัดความว่า หมายถึง แรงจูงใจของบุคคลในการทำและชอบทำกิจกรรมที่ต้องใช้ความพยายามทางปัญญา ซึ่งเป็นมาตรที่นวนร คงเจริญ และ วิม คุชยากร (2535) สร้างขึ้นตามแนวของ Cacioppo และ Petty (1982) สามารถแบ่งบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาสูง หมายถึง บุคคลที่มีแรงจูงใจที่จะคิดและตัดสินใจในการประเมินถึงแก่นแท้ของสาร หรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะมาโน้มน้าวใจ อีกทั้งชอบทำงานที่ต้องใช้สติปัญญาสูง

1.2 บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ หมายถึง บุคคลที่ขาดแรงจูงใจในการประเมินสารอย่างพินิจพิเคราะห์ มักจะพิจารณาสิ่งต่าง ๆ แต่เพียงผิวเผิน และชอบทำงานที่ไม่ซับซ้อนหรือไม่ต้องใช้ความคิดในการหาเหตุผลมากนัก

ในการวิจัยนี้ แบ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง และผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ โดยการใช้น้ำคะแนนจากคะแนนของผู้ตอบมาตรวัดความต้องการทางปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่ามัธยฐาน ถือว่าเป็นผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาสูง กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่ามัธยฐาน ถือว่าเป็นผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ

2. คุณภาพของสาร หมายถึง ความสมเหตุสมผลของข้อความในสาร ที่ใช้ในการโน้มน้าวใจ เพื่อให้บุคคลได้พิจารณา และประเมินคุณค่าของสารนั้น ๆ ในที่นี้คือ คุณภาพของเรียงความ ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1 เรียงความที่มีคุณภาพสูง เป็นเรียงความที่มีข้อโต้แย้งที่มีน้ำหนัก (Strong argument หรือที่ธีระพร อูรรณไณ, 2535 เรียกว่า ข้อโต้แย้งหนักแน่น) คือ มีความสมเหตุสมผล และมีหลักฐานยืนยันความน่าเชื่อถือ

2.2 เรียงความที่มีคุณภาพต่ำ เป็นเรียงความที่มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีน้ำหนัก (Weak argument หรือที่ธีระพร อวรรณไณ, 2535 เรียกว่า ข้อโต้แย้งต้อย) คือ ไม่มีความสมเหตุสมผล และไม่มีหลักฐานยืนยันความน่าเชื่อถือ

3. ความยากง่ายในการอ่านของลายมือ หมายถึง ลักษณะของลายมือที่ใช้ในการเขียนเรียงความ ที่สามารถอ่านได้อย่างสะดวก รวดเร็ว หรือ ลำบาก ใช้เวลานาน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 2 ลักษณะ ที่มีความแตกต่างกัน คือ

3.1 ลายมือที่อ่านยาก หมายถึง ความยากในการอ่านตัวหนังสือที่มีลักษณะเป็นตัวอักษรที่เขียนยุ่งเหยิง ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ชัดเจน อีกทั้งยังอ่านได้ช้า

3.2 ลายมือที่อ่านง่าย หมายถึง ความง่ายในการอ่านตัวหนังสือที่มีลักษณะเป็นตัวอักษรที่เขียนด้วยความเป็นระเบียบ มีความชัดเจน น่าอ่าน และสามารถอ่านได้รวดเร็ว

ลายมือทั้งสองลักษณะนี้ ต้องเป็นลายมือที่มีขนาดความสูงของตัวอักษรเท่า ๆ กัน

4. เจตคติต่อเรียงความ หมายถึง การให้คะแนนเรียงความที่อ่าน โดยวิธีการประมาณค่า จากมาตรวัดเจตคติต่อเรียงความ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 ความต้องการทางปัญญา (Need for cognition) จำแนกออกเป็น

2 ประเภท คือ

1.1.1 บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาสูง

1.1.2 บุคคลที่มีความต้องการทางปัญญาต่ำ

1.2 คุณภาพของสาร (Message quality) แบ่งตามความสมเหตุสมผลของ

ข้อความ ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 เรียงความที่มีคุณภาพสูง

1.2.2 เรียงความที่มีคุณภาพต่ำ

1.3 ความยากง่ายในการอ่านของลายมือ (Handwriting readability)

แบ่งตามลักษณะของลายมือได้เป็น

1.3.1 ลายมือที่อ่านยาก

1.3.2 ลายมือที่อ่านง่าย

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ตัวแปรตามในที่นี้ คือ คะแนนเจตคติที่ได้จากมาตรวัดเจตคติต่อเรียงความของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นมาตรจำแนกความหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงอิทธิพลของความต้องการทางปัญญา คุณภาพของสาร และความยากง่ายในการอ่านของลายมือ ต่อเจตคติของบุคคลที่มีต่อเรียงความ
2. ทราบถึงเจตคติที่มีต่อเรียงความ ระหว่างผู้ที่มีความต้องการทางปัญญาแตกต่างกัน เมื่อได้รับสารที่มีลักษณะต่างกันในด้านคุณภาพของสาร และความยากง่ายในการอ่านของลายมือ
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย อาจใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเขียนลายมือของนักเรียน นักศึกษา เพื่อให้มีลักษณะที่ง่ายต่อการอ่าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการทำงานต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย